

Union des Villes et
Communes de Wallonie asbl
Fédération des CPAS

STAD EN GEMEENTEN VAN
BRUSSEL-HOOFDSTAD
AFDELING MAATSCHAP-
PELIJK WELZIJN
VILLE ET COMMUNES DE
BRUXELLES-CAPITALE
SECTION CPAS

AFDELING
OCMWS

FEDERAAL MEMORANDUM 2007 VAN DE OCMW'S

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD :	5
1 . DE STRIJD TEGEN DE ARMOEDE EN DE SOCIALE UITSLUITING VERTREKT VAN HET RECHT OP EEN MENSWAARDIG LEVEN	7
2 . DE OPVANG EN BEGELEIDING VAN OUDEREN MET VERMINDERDE ZELFREDZAAMHEID	9
3 . ERKENNING VAN DE ROL VAN DE OCMW'S IN DE OPVANG EN DE INTEGRATIE VAN VREEMDELINGEN	13
4 . VERDERZETTEN VAN DE INSPANNINGEN OP HET VLAK VAN SOCIO-PROFESSIONELE INTEGRATIE	17
5 . AANPAKKEN VAN DE OORZAKEN VAN OVERMATIGE SCHULDENLAST	19
6 . GARANDEREN VAN HET RECHT OP HUISVESTING	23
7 . ONDERSTEUNEN EN BEGELEIDEN VAN MENSEN MET ENERGIESCHULDEN	27
8 . DE OCMW'S VERDIENEN DE NODIGE ONDERSTEUNING ALS ONMISBARE PARTNER IN DE STRIJD TEGEN DE ARMOEDE	29

VOORWOORD :

De Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn spelen een essentiële rol in de strijd tegen de armoede. Door de toename van de sociale uitsluiting staan de OCMW's centraal in het lokaal sociaal beleid. Tussen 1990 en december 2005 is alleen al het aantal personen in België dat leeft van een leefloon gestegen van 49.479 tot 80.466.

Tezelfdertijd verwacht de burger van het OCMW dat het zijn werkzaamheden veeleer *preventief* (gezinsbemiddeling, bemiddeling bij huisvestingsproblemen, schuldbemiddeling, ...) en meer *kwalitatief* (sociale en psychosociale begeleiding, projecten op maat van de cliënt,...) zou uitbouwen.

Die wens is gegrond. De OCMW's hebben op nieuwe uitdagingen die de cliënten ten goede komen steeds positief gereageerd en zijn bereid dat in de toekomst zo te houden.

De lokale besturen zijn het meest burgernabije bestuur. Ze voelen goed de polsslag van de samenleving aan. Ze worden het eerst geconfronteerd met nieuwe noden en behoeften. Dit geldt zeker voor de OCMW's.

De sociale diensten van de OCMW's zijn de sociale antennes van onze samenleving.

Ze vangen de mensen op die door de mazen van het sociale vangnet vallen. Als de economie niet meer aantrekt en de werkloosheid stijgt, zien OCMW's onmiddellijk de gevolgen. Als meer mensen politiek asiel in ons land komen zoeken, zorgen de OCMW's voor de opvang. Als de kostprijs van de gezondheidszorg toeneemt en de patiënt een groter aandeel moet dragen, komen mensen met een karig inkomen bij het OCMW aankloppen. Wie tot over zijn oren in de schulden zit, kan bij het OCMW terecht.

De OCMW's leveren heel wat diensten van een hoogstaand niveau aan de bevolking.

Bovendien moeten OCMW's zich houden aan strikte afhandelingstermijnen, zoniet stappen cliënten naar de arbeidsrechtbank. De problematieken waarmee OCMW's geconfronteerd worden brengen met zich mee dat OCMW's snel en adequaat moeten optreden : tegen iemand die tot over zijn oren in de problemen zit kan je niet zeggen dat je zijn dossier voor nader onderzoek uitstelt.

OCMW's moeten ook werken met scherpe budgetten waarvan de grenzen vaak niet door henzelf vastgelegd worden. De personeelsomkadering is in vergelijking met

andere overheden zeer strikt. Dit heeft hen geleerd zuinig te beheren en zich efficiënt te organiseren.

Dit alles levert beter beleid op. Beter beleid dat noodzakelijk is om de grote sociale uitdagingen aan te pakken waar we voor staan. Een beleid dat bovendien zeer succesvol is gebleken de afgelopen jaren.

OCMW's kunnen deze uitdagingen niet alleen aan. Het is ook de verantwoordelijkheid van de andere overheden, waaronder de federale overheid, om de nodige middelen te voorzien om een beleid te voeren dat sociale uitsluiting tegengaat.

Als eerstelijns dienstverlener die opdrachten krijgt van allerlei overheden vinden we dat het principe **“geen nieuwe opdrachten zonder volledige financiering** “consequent toegepast moet worden.

Daarom vragen we aan de federale overheid dat ze de OCMW's gepaste instrumenten aanreikt om de grote maatschappelijke uitdagingen aan te gaan en de gepaste dienstverlening aan de bevolking te kunnen bieden. We vragen tevens de nodige financiële middelen om deze opdracht waar te kunnen maken.

Ons memorandum wil een positieve en verantwoordelijke bijdrage leveren in het politieke debat over armoedebestrijding en het tegengaan van sociale uitsluiting.

Het is het resultaat van het overleg tussen de OCMW-afdelingen van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (VSGB) en de Union des Villes et Communes de Wallonie (UVCW).

Dit memorandum weerspiegelt de bekommernissen van de OCMW's van Vlaanderen, Brussel en Wallonië.

Wij vragen van de federale overheid aandacht voor de talloze maatschappelijke uitdagingen : armoedebestrijding, de opvang en de begeleiding van ouderen met verminderde zelfredzaamheid, de opvang en integratie van vreemdelingen, de socio-professionele integratie, de aanpak van de overmatige schuldenlast,, betaalbaar wonen, ondersteuning van mensen met energieschulden.

Wij vragen ook erkenning en waardering voor de rol die de OCMW's op dit vlak spelen.

Het memorandum is opgebouwd rond een aantal probleemstellingen, die telkens gevolgd worden door onze concrete voorstellen.

1. DE STRIJD TEGEN DE ARMOEDE EN DE SOCIALE UITSLUITING VERTREKT VAN HET RECHT OP EEN MENSWAARDIG LEVEN

1-2-3-4. Meer en meer mensen doen een beroep op de dienstverlening van de OCMW's. Naast de mensen die zich, bij gebrek aan enig inkomen, tot de OCMW's wenden om een leefloon te bekomen of enige vorm van financiële steun, zijn er meer en meer mensen die een beroep doen op OCMW-hulp om meer specifieke noden te lenigen, b.v. op het vlak van huisvesting (het bekomen van een huurwaarborg of een huursubsidie), gezondheid (vraag tot tussenkomst in medische en farmaceutische kosten), energievoorziening (stookoliepremies, tussenkomst in de kosten van gas en electriciteit), enz. Meer en meer zijn het mensen die een baan hebben maar toch de financiële eindjes niet aan elkaar kunnen knopen.

Anderzijds is het bedrag van het leefloon en de andere sociale minima ook te laag om menswaardig te kunnen leven, gelet op de uitgaven die iedereen moet doen om in zijn levensonderhoud te voorzien (b.v. stijgende huurprijzen). OCMW's moeten daarom vaak ingaan op talloze vragen naar bijkomende steun.

Bovendien bestraft de indeling in leeflooncategorieën zoals voorzien in de wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie de samenwoning. Meer in het algemeen beantwoordt de indeling van de begunstigen in categorieën in de verschillende sociale uitkeringsstelsels niet altijd aan de verschillende samenlevingsvormen, wat perverse neveneffecten genereert. Het ontmoedigen van samenwoning ondergraaft de familiale en spontane solidariteit en duwt mensen vaak in een richting die maatschappelijk niet gewenst is : zwartwerk, huisvesting op postbusadressen, fictieve alleenwoning, ...

5. Al die vragen van materiële aard die bij de OCMW's terecht komen om te voldoen aan de levensnoodzakelijke behoeften van zovele mensen (hulp bij huisvesting, bij verzorging, om zich te verwarmen, om eten te kunnen kopen,...) mogen niet doen vergeten dat OCMW's ook nog eens initiatieven ontwikkelen die de sociale, culturele en artistieke ontplooiing op het oog hebben en die de participatie aan de samenleving bevorderen. Ook dit is belangrijk.

6. We moeten ook vaststellen dat een aantal sociale voordelen exclusief gekoppeld zijn aan het statuut van leefloner. Hierdoor wordt soms een rem gezet op een geslaagde en duurzame professionele integratie in de samenleving. Het is immers soms voordeliger om te genieten van een uitkering dan om te werken. Deze werkloosheidsvallen houden mensen in de bijstand.

In het verslag 2005 van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, "Armoede uitbannen : een bijdrage aan het politiek debat en de politieke actie" werd het reeds verwoord : *"De strijd tegen de armoede mag op geen enkele wijze herleid worden tot het aanvaarden of beheersen van een bepaald percentage van mensen dat uitgesloten wordt. Integendeel, we moeten*

ambitieuus zijn in de doelstellingen, zelfs als deze moeilijk te bereiken zijn. Het moet gaan over het respect voor de grondrechten en de menselijke waardigheid. In deze universalistische definitie van armoede is het eindpunt de opheffing van alle mogelijke vormen van sociale, economische, culturele en politieke uitsluiting.”

Daarom is het belangrijk om in het kader van de verschillende acties die ondernomen moeten worden om de armoede en de sociale uitsluiting te bestrijden :

1. te ijveren voor een verhoging van het bedrag van de laagste inkomens (leefloon, minimumloon, sociale uitkeringen) en te streven naar een inkomen dat iedereen toelaat een menswaardig leven te leiden, ongeacht de individuele samenlevingskeuze die iedereen maakt;
2. te ijveren voor een voldoende spanning tussen een inkomen uit arbeid en een vervangingsinkomen, zodat werken steeds aangemoedigd wordt;
3. komaf te maken met de verschillende mechanismen die samenwoning bestraffen en het vraagstuk van de individualisering van rechten opnieuw te onderzoeken;
4. de leeflooncategorieën grondig te herzien zodat meer rekening gehouden wordt met het aantal personen ten laste;
5. een structurele financiering te voorzien voor de activiteiten die de OCMW's opzetten ter bevordering van de maatschappelijke participatie en de culturele, artistieke en sportieve ontplooiing van hun gebruikers;
6. sociale voordelen te koppelen aan een bepaald niveau van inkomen en niet aan een bepaalde categorie van gerechtigden (b.v. enkel voor genietters van werkloosheidssteun of leefloongerechtigden), precies om werkloosheidsvallen te vermijden.

Bovendien moeten alle openbare diensten samen bijdragen tot de grondwettelijk gewaarborgde menselijke waardigheid. Ze moeten garant staan voor een universele dienstverlening (post, telefoon, gas, elektriciteit, ziekenhuizen, gezondheidszorg,...) aan alle burgers om aldus bestaansonzekerheid te voorkomen. Dit betekent dat de openbare diensten steeds toegankelijk en verzekerd moeten zijn voor iedere burger. Ook de minst begoeden moeten garanties krijgen dat ook zij van de openbare diensten kunnen genieten.

2. DE OPVANG EN BEGELEIDING VAN OUDEREN MET VERMINDERDE ZELFREDZAAMHEID

De demografische evolutie van de bevolking en vooral de aanzienlijke aangroei van het aantal ouderen met verminderde zelfredzaamheid stellen de openbare rusthuissector voor grote uitdagingen. Vooral het personeelsbeleid van deze voorzieningen moet hierop inspelen. De federale overheid kan de OCMW's hierin daadwerkelijk ondersteunen. Eén aanspreekpunt voor OCMW's die rusthuizen en RVT's beheren zou ons al een stuk vooruit helpen.

Verder stellen we het volgende vast :

1. Veel rusthuisbewoners hebben een te laag inkomen. De rusthuisfactuur is voor velen onder hen nauwelijks nog te betalen. Heel wat ouderen moeten een beroep doen op hun kinderen of op het OCMW om financieel bij te springen.

Wanneer de bejaarde niet over voldoende bestaansmiddelen beschikt om de kosten van zijn verzorging en zijn verblijf te dekken, kan de betrokkene OCMW-bijstand vragen. Momenteel kan het OCMW de uitgekeerde bijstand terugvorderen bij de kinderen van de bejaarde.

2. Het beheer van rusthuizen wordt sterk bemoeilijkt door een veelheid aan regels en een veelheid aan bevoegde overheden.

3. Tegen het jaar 2010 moeten de RVT's hun infrastructuur aanpassen aan een aantal nieuwe federale architectonische normen.

4. Het aantal en het type van dienstverlening is niet meer aangepast om de verwachte stijging van het aantal ouderen op te vangen.

5. Zowel in de rusthuizen als in de RVT's bestaat een groeiend deel van de bewoners uit mensen die gedesoriënteerd zijn in tijd en ruimte. Deze mensen hebben aangepaste zorgen nodig. OCMW's ontvangen echter te weinig subsidies om extra personeel aan te trekken.

6. Een universitaire studie beveelt het gebruik van het RAI aan voor de beoordeling van de zorgbehoefendheid van rusthuisbewoners. Dergelijk instrument vereist een aangepaste vorming en bijscholing van het personeel en een investering in informatica.

7. Er is een groot gebrek aan verpleegkundigen. Dat gebrek zal nog schrijnender worden bij het herkwalificeren van rusthuisbedden tot RVT-bedden. Het project vorming 600 heeft interessante resultaten opgeleverd. Toch moet erover gewaakt worden dat niet alle verpleegkundigen in de ziekenhuizen gaan werken.

8. Permanente vorming van het personeel is nodig om de dienstverlening kwaliteitsvol te houden.

9. De openbare sector is niet vertegenwoordigd in de schoot van de RIZIV-overeenkomstencommissie voor verpleegkundigen.

10. Bij de onderhandelingen over loon- en arbeidsvoorwaarden voor het personeel van de federale gezondheidssector zitten de openbare werkgevers niet aan de onderhandelingstafel. De onderhandelingen worden enkel gevoerd met de sociale partners van de private sector en nadien omgezet naar regels voor de publieke sector. Deze werkwijze creëert tal van juridische en financiële problemen voor de beheerders van de openbare verzorgingsinstellingen. Dit leidt tot een permanente kloof tussen de besluiten die de financiering regelen van de federale gezondheidsakkoorden en de regels die van toepassing zijn op het personeel van de lokale besturen die in de gezondheidsinstellingen werken.

11. Als de FOD Financiën overgaat tot beslag op het pensioen van een rusthuisbewoner (b.v. ter uitvoering van een onbetaalde belasting), moet het OCMW bijspringen in de kosten van verblijf en verzorging van deze bewoner. Als het OCMW deze bewoner reeds financieel steunde, zal de OCMW-tussenkost verhogen. Dit leidt alleen tot een afwenteling van lasten waar niemand iets aan heeft. De wetgeving die onbeperkt uitstel van de invordering van belastingen toelaat biedt geen goed antwoord op dit soort van situaties bij gebrek aan strikte toetsingscriteria voor de fiscale inspecteurs.

12. De toepassing van de wetgeving m.b.t; het voorlopig bewindvoederschap blijft problematisch voor de OCMW's., b.v. discussies met voorlopige bewindvoerders over kostenvergoedingen.

13. Er rijst een probleem met de interpretatie van het begrip roerende goederen in artikel 100, §§ 2 en 4 van de OCMW-wet. OCMW's staan in voor de bewaring van roerende goederen (contant geld, juwelen, meubels, enz.) die door de bewoners van hun voorzieningen die ten hunne laste zijn meegebracht zijn, en dit tot drie jaar na hun overlijden. Indien er geen erfgenamen zijn of indien deze goederen niet werden opgevraagd binnen de drie jaar, behoren ze het OCMW toe. De fiscus is van oordeel dat deze regel niet geldt voor tegoeden op bankrekeningen : die komen na de bewuste periode de staat toe. Dat is weinig billijk.

14. De federale tussenkomst in de dienstencheques is onvoldoende om de kosten van de aangeboden dienstverlening te dekken. Ze is niet geïndexeerd en houdt geen rekening met de stijgende loonkost als gevolg van de groeiende anciënniteit van het personeel. Bovendien geniet de gebruiker van dienstencheques die belastingen betaalt van een fiscaal voordeel bij het aankopen van de dienstencheques, zodat de netto-kost slechts 4,69 € per cheque bedraagt. Een genietter van een sociale uitkering die geen belasting betaalt en dus niet van het fiscaal voordeel kan genieten, betaalt de volle pot van 6,7 € per cheque. Dit is weinig billijk.

15. De fiscale aftrekbaarheid bij de aankoop van dienstencheques bestaat niet voor de kosten van gezinshulp en huishoudelijke hulp die niet met dienstencheques betaald wordt. Het is niet logisch dat niet alle thuiszorgdiensten fiscaal op dezelfde wijze behandeld worden.

Wij vragen :

1. Om de ouderenzorg voor de ouderen betaalbaar te houden een beleid dat vertrekt van drie uitgangspunten : a) een verhoging van het inkomen van de ouderen, onder andere via een verhoging van de hulp aan bejaarden, b) een betere financiering van de rusthuissector door de overheden die verantwoordelijk zijn voor het beleid t.a.v. de rusthuizen, nl. de federale overheid en de gemeenschappen (zie verder voor de concrete voorstellen), c) behoud van de familiale solidariteit en het principe van de onderhoudsplicht van kinderen t.a.v. hun ouders bij een rusthuisopname;
2. verduidelijken en vereenvoudigen van de regels opgelegd door de federale overheid en de gemeenschappen m.b.t. de erkenningsnormen;
3. financiering door de federale overheid (volksgezondheid) van de investeringen die omwille van federale normering noodzakelijk zijn in de openbare en non-profit rust- en verzorgingstehuizen, naar analogie met de ziekenhuizen, aanvullend op hetgeen de gemeenschappen doen voor de rusthuizen. Wie normen oplegt moet ook voor de financiering zorgen. Aanvullend pleiten we voor de invoering van het verlaagd BTW-tarief van 6 % voor de bouw van ouderenvoorzieningen, naar analogie met wat geldt voor sociale huisvestingsprojecten;
4. het ontwikkelen, diversifiëren en financieren van alternatieve vormen van opvang van ouderen, zoals dagverzorgingscentra, nachtcentra, centra voor kortverblijf, brugverblijf en van het vervoer van deze ouderen;
5. de nodige financiële middelen in het RIZIV-budget, rekening houdend met de reële noden van de ouderen en met de werkelijke kosten in de rusthuizen, de RVT's en de thuisverpleging. Men moet met name rekening houden met de specifieke zorgen die moeten verstrekt worden aan psychisch afhankelijke bewoners, met het huidige personeel en met normen op het vlak van hygiëne;
6. ten last nemen van de financiële lasten bij het verplicht invoeren van het gebruik van het RAI;
7. een goed evenwicht tussen vraag en aanbod van het verplegend personeel. De nodige middelen moeten vrijgemaakt worden voor het project vorming 600; voor het personeel van de rusthuizen moet de aandacht in eerste instantie gaan naar een opleiding tot geriatrisch verpleegkundige. We vragen ook de invoering van een opleidingsbeding, zodat personeelsleden die van hun werkgever de mogelijkheid krijgen om zich bij te scholen tot verpleegkundige ook het engagement op zich nemen om binnen een bepaalde periode niet van werkgever te veranderen;

8. de financiering van de vorming van het personeel ten belope van 1 % van de loonkost;
9. een vertegenwoordiging van de openbare sector in de schoot van de RIZIV-overeenkomstencommissie voor verpleegkundigen;
10. het verzekeren van de aanwezigheid van de werkgevers bij de onderhandelingen over de sociale akkoorden in de federale gezondheidssector;
11. in de wetgeving die onbeperkt uitstel van invordering van belastingen toelaat striktere criteria voorzien zodat dit voordeel ook toegekend kan worden aan rusthuisbewoners die over een onvoldoende inkomen beschikken om hun verblijf te betalen;
12. de toepassing van de wetgeving m.b.t; het voorlopig bewindvoederschap evalueren en maatregelen nemen om de moeilijkheden weg te werken die zich op het terrein bij de OCMW's, de advocaten en de vrederechters voordoen, nl. een betere communicatie tussen alle betrokken partijen. Indien een rusthuisbewoner ten laste is van het OCMW moeten de kosten die zijn voorlopig bewindvoerder kan aanrekenen niet ten laste van het OCMW, maar ten laste van de federale overheid (justitie) gelegd worden, naar analogie met de kosteloze rechtsbijstand;
13. het waarborgen van het gebruik en de toegang tot de dienstencheques. De tussenkomst van de federale overheid moet geïndexeerd worden en aangepast worden in functie van de anciënniteit van het personeel. Mensen die geen belastingen betalen en geen baat hebben bij fiscale voordelen moeten van een analoog voordeel (b.v. rechtstreekse korting) kunnen genieten;
14. fiscale aftrekbaarheid ook voor de kosten van gezinshulp en huishoudelijke hulp die niet met dienstencheques betaald wordt;
15. voorzien dat de aanspraken die de OCMW's overeenkomstig artikel 100, §§ 2 en 4 van de OCMW-wet kunnen maken op de roerende goederen van bewoners die in hun voorzieningen overleden zijn en ten hunne laste waren, ook gelden voor de banktegoeden.

3. ERKENNING VAN DE ROL VAN DE OCMW'S IN DE OPVANG EN DE INTEGRATIE VAN VREEMDELINGEN

Of het nu gaat over het onthaal van asielzoekers, de integratie van geregulariseerde vreemdelingen of het ondersteunen van vreemdelingen die illegaal in het land verblijven, de OCMW's spelen een essentiële rol in de opvang en de integratie van vreemdelingen in ons land.

De rol van de OCMW's wordt op dat vlak onvoldoende erkend. OCMW's worden geconfronteerd met problemen die in eerste instantie tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren.

1-2. OCMW's verschaffen al jaren op vraag van de federale overheid financiële steun aan duizenden asielzoekers die wachten op een beslissing over hun asielaanvraag. Deze financiële steun wordt in principe volledig terugbetaald door de federale overheid. De federale overheid ondersteunt echter de OCMW's niet in de personeelskosten en werkingskosten die gepaard gaan met deze opdracht, terwijl het toch om federale opdrachten gaat. Deze opdracht heeft zware gevolgen voor de begeleidingscapaciteit van de OCMW's en voor de finances van de lokale besturen. Met de nieuwe opvangwet en de nieuwe asielprocedure zal een en ander wel veranderen, maar we mogen niet vergeten dat nog 30.000 asioldossiers op een beslissing wachten.

3. De OCMW's beheren vandaag zo'n 7.000 opvangplaatsen in lokale opvanginitiatieven (LOI's). De kwaliteit van deze opvang, die door iedereen erkend wordt, is gegarandeerd omdat de federale overheid de personeelskosten en werkingskosten aan de OCMW's terug betaalt. De LOI bewijzen dat de OCMW-deuren openstaan voor asielzoekers.

4. OCMW's worden ook geconfronteerd met het probleem van de illegaal verblijvende vreemdelingen. Sommigen zijn zwaar ziek, anderen hebben kinderen (soms zelfs met de Belgische nationaliteit) die ze in precare omstandigheden moeten onderhouden. Het aantal illegalen stijgt. Het federale uitwijzingsbeleid faalt. Talloze mensen, vaak met kinderen, worden in feite voor onbepaalde duur getolereerd op het grondgebied, zonder enig recht op hulp. Ze vormen een gemakkelijke prooi voor tal van misbruiken (prostitutie, zwartwerk, bedelarij, oneerlijke handelspraktijken,...). Hoe moeten de OCMW's omgaan met de talloze hulpvragen die ze van deze' illegalen ontvangen? Deze mensen aan hun lot overlaten is onaanvaardbaar, zeker als ze ook nog kinderen hebben. Men moet een einde maken aan de huidige hypocrisie waarbij de federale overheid enerzijds toegeeft dat deze mensen niet kunnen terugkeren naar hun land van oorsprong en hen anderzijds in de illegaliteit laat leven op het grondgebied.

5. Aan mensen die illegaal op het grondgebied verblijven kennen de OCMW's onder bepaalde voorwaarden dringende medische hulp toe. De OCMW's kunnen echter onmogelijk nagaan of deze medische hulp wel een dringend karakter heeft. Deze

dossiers worden dus puur administratief afgehandeld en de procedure tot terugvordering van de kosten bij de federale overheid is zwaar en complex. De OCMW's schieten dus voor rekening van de federale overheid grote sommen voor en krijgen met veel vertraging hun geld terug, wat aanleiding geeft tot thesaurieproblemen en –kosten. Bovendien zijn de personeels- en werkingskosten die de OCMW's moeten maken om deze dossiers van dringende medische hulp aan illegalen af te handelen, volledig te hunne laste, zonder enige terugbetaling door de federale overheid. Voeg daarbij dat het erg moeilijk en vaak onmogelijk is een grondig sociaal onderzoek te voeren dat uitsluitsel geeft over de behoefte. Om die redenen stellen we ons de vraag of dit nog wel een taak voor de OCMW's is.

6. Overeenkomstig de wet van 2 april 1965 kunnen de asielzoekers een installatiepremie krijgen voor een eerste verblijf voor zover dit verblijf gelegen is in de gemeente van het steunverlenend OCMW. Deze bepaling heeft als doel de asielzoekers aan te sporen te gaan wonen in de gemeente waaraan ze volgens het spreidingsplan zijn toegewezen. In het licht van de nieuwe opvangwet zal deze bepaling zonder gevolg zijn omdat men de asielprocedure wil afhandelen op één jaar en de asielzoekers in deze periode in de materiële opvang zullen terecht komen. Voor de zeldzame dossiers waar na verloop van één jaar toch nog financiële steun zal toegekend worden, is het wel zinvol de wetgeving aan te passen en deze installatiepremie te blijven voorzien.

7. Alle Europese onderdanen die de toelating hebben om meer dan 3 maand op het grondgebied van België te verblijven hebben voortaan recht op maatschappelijke integratie (leefloon). Dit heeft gevolgen voor de lokale financiën. Deze uitbreiding van de doelgroep valt voor een deel ten laste van de lokale besturen.

Wij vragen :

1. een werkelijke ondersteuning en erkenning van de rol die de OCMW's spelen in het kader van de opvang en de integratie van vreemdelingen in ons land, waaronder de asielzoekers, maar ook van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, gezinsherenigers en geregulariseerde vreemdelingen;
2. een volledige federale financiering van de opdrachten die de OCMW's in dat verband krijgen, aangezien het onaanvaardbaar is dat de kosten van een beleid dat uitsluitend tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort afgewenteld worden op de lokale besturen, en wegwerken van de achterstand van 30.000 asioldossiers die op een beslissing wachten;
3. het behoud van de federale ondersteuning, financieel en anders, die OCMW's ontvangen voor het beheren van lokale opvanginitiatieven (LOI's) en het erkennen van de OCMW's als een volwaardige partner bij het uittekenen van het opvangbeleid (de LOI's organiseren immers de helft van het totaal aantal opvangplaatsen);

4. een coherent en humaan immigratiebeleid, ook m.b.t de opvang en de behandeling van illegaal verblijvende vreemdelingen. De huidige praktijk die erin bestaat illegaal verblijvende vreemdelingen te gedogen zonder daaraan een vorm van sociale bescherming te koppelen, is onaanvaardbaar. De federale overheid moet hiervoor een oplossing vinden. Als men illegaal verblijvende vreemdelingen niet uitwijst, moeten ze een menswaardig leven kunnen leiden.
5. een herdefiniëring van de rol van de OCMW's in het kader van de dringende medische hulp, wat neerkomt op een verlichting van hun taak en opdracht;
6. een aanpassing van de wetgeving m.b.t. de installatiepremie voor asielzoekers aan de nieuwe opvangwet en de wetgeving m.b.t de toegang tot het grondgebied, zonder afbreuk te doen aan het spreidingsplan;
7. het ten laste nemen door de federale overheid gedurende 5 jaar van 100 % van de kosten van het leefloon dat door de OCMW's aan EU-onderdanen toegekend wordt.

4. VERDERZETTEN VAN DE INSPANNINGEN OP HET VLAK VAN SOCIO-PROFESSIONELE INTEGRATIE

1-2. Dankzij het pakket aan regeringsmaatregelen dat sinds 1999 genomen is en dankzij de invoering van het Lenteprogramma hebben de OCMW's hun rol op het vlak van de socio-professionele integratie steeds beter en sterker opgenomen. Zo'n 13.000 mensen worden dankzij deze maatregelen vandaag door de OCMW's tewerkgesteld, de tewerkstelling via de dienstencheques nog niet meegerekend.

We kunnen echter niet voorbij aan de toestand op de arbeidsmarkt : met weinig nieuwe jobs die bovendien weinig aantrekkelijk zijn kan men geen wonderen verrichten. Nieuwe jobs creëren die duurzaam zijn moet een prioriteit blijven voor de volgende federale regering.

3. Werken moet verder voldoende aantrekkelijk blijven. Indien er een onvoldoende groot verschil is tussen een sociale uitkering en een loon en gaan werken bovendien het verlies van een aantal sociale voordelen met zich meebrengt, ontstaan er werkloosheidsvallen die mensen in de bijstand houden. Als werk synoniem wordt van er financieel op achteruit gaan, worden mensen ontmoedigd om werk te zoeken.

4. De laatste jaren voeren de OCMW's een activeringsbeleid dat mensen die geschikt zijn om te werken in staat gesteld heeft ook effectief op de arbeidsmarkt te komen. Tegenwoordig is de groep van mensen die over de nodige competenties beschikt om onmiddellijk aan de slag te gaan veel beperkter. Mensen toeleiden naar werk vraagt veel tijd en veel middelen. Niettemin zijn de resultaten van de doorstroming naar de arbeidsmarkt via een tewerkstelling in het kader van artikel 60, §7 en artikel 61 van de OCMW-wet zeer bemoedigend. Deze vormen van tewerkstelling moeten dan ook blijvend ondersteund worden.

5. De overvloed aan verschillende activeringsmaatregelen maakt het beeld onnodig complex voor diegenen die ze moeten toepassen, nl. de maatschappelijk werkers van de OCMW's en de werkgevers. Ook voor de begunstigden is dit niet goed. Om het stelsel doorzichtig te maken is een vereenvoudiging van maatregelen en procedures nodig.

6. Onder alle tewerkstellingsmaatregelen neemt de begeleiding door OCMW's in het kader van de geïndividualiseerde projecten voor maatschappelijke integratie een zeer belangrijke plaats in als het erop aankomt de integratie in de samenleving te realiseren. Daarnaast dienen zich, naast de eerder klassieke maatregelen, nieuwe perspectieven aan in de sector van de sociale economie.

7. Voor sommige mensen is voltijdse tewerkstelling niet mogelijk of wenselijk. Dat is b.v. het geval voor alleenstaande ouders met nog jonge kinderen. Een deeltijdse tewerkstelling in het kader van artikel 60, §7 van de OCMW-wet is momenteel slechts

in zeer beperkte gevallen mogelijk (alleen halftijds en gedurende maximaal 6 maanden) die niet altijd beantwoorden aan de behoeften een de OCMW-cliënten.

Om de ingeslagen weg verder te kunnen bewandelen is het daarom van het grootste belang om te zorgen voor :

1. het behoud van een voldoende spanning tussen de vervangingsinkomens en het inkomen uit arbeid (vooral het gewaarborgd minimumloon);
2. het optrekken van de laagste lonen;
3. sociale voordelen koppelen aan een inkomensniveau en niet aan een bepaald statuut (b.v. uitkeringsgerechtigde werklozen, begunstigen van een leefloon) om werkloosheidsvallen te vermijden;
4. het verder verbeteren van de financiering van positieve maatregelen op het vlak van tewerkstelling zoals artikel 60, §7 en artikel 61 van de OCMW-wet ;
5. het vereenvoudigen en op elkaar afstemmen van alle activeringsmaatregelen tot één activeringsmaatregel voor alle werkgevers met één subsidiebedrag;
6. het ondersteunen van de OCMW's voor de begeleiding die ze verrichten in het kader van de opleidings- en tewerkstellingsprogramma's voor leefloongerechtigden en kansarme groepen, zoals geïndividualiseerde projecten voor maatschappelijke integratie, sociale economieprojecten e.d.;
7. de OCMW's toelaten om deeltijdse contracten af te sluiten in het kader van artikel 60, §7 van de OCMW-wet (b.v. 4/5-tewerkstelling) en bijgevolg de financiering van deze maatregel laten volgen.

5. AANPAKKEN VAN DE OORZAKEN VAN OVERMATIGE SCHULDENLAST

1-2-3. De federale overheid heeft reeds heel wat maatregelen genomen die aantonen dat men zich bewust is van het probleem van de stijgende schuldenlast. Ook de OCMW's worden elke dag met deze problematiek geconfronteerd.

De OCMW's spelen een steeds belangrijker rol in het kader van de strijd tegen de schuldenlast. Ze richten diensten voor schuldbemiddeling in, ze geven financiële steun en begeleiding aan mensen die hun facturen niet meer kunnen betalen, ze ondersteunen mensen in het verkrijgen van afbetalingstermijnen of het aanspannen van rechtsgedingen, enz.

De strijd tegen overmatige schuldenlast moet een beleidsprioriteit blijven. Schuldoverlast is vaak het gevolg van te lage inkomens, zodat mensen niet in staat zijn een menswaardig leven te leiden. Optrekken van te lage inkomens is dus een absolute noodzaak. Ook andere oorzaken leiden tot overmatige schuldenlast, nl. overconsumptie door agressieve reclame en het te snel toestaan van kredieten. Meer en meer mensen met een modaal inkomen moeten een beroep doen op schuldbemiddeling via het OCMW.

Maar ook andere maatregelen zijn nodig :

4. De OCMW's worden vaak geconfronteerd met mensen op wiens inkomen beslag gelegd is. Het feit b.v. dat het inkomen van een onderhoudsplichtige volledig in beslag kan genomen worden als hij zijn onderhoudsplicht niet nakomt, stelt grote problemen. Zo'n onderhoudsplichtige rest niets anders dan zich te wenden tot het OCMW om financiële steun te vragen. Als het OCMW die steun verleent neemt de gemeenschap in feite de onderhoudsverplichtingen en de verantwoordelijkheid van de onderhoudsplichtige over.

5. Sommige gerechtsdeurwaarders volharden in hun inspanningen om acties te ondernemen bij mensen van wie reeds overvloedig vastgesteld is dat ze niet in staat zijn om hun schulden te betalen. Deze tussenkomsten verhogen wel de kosten die door de betrokkenen moeten betaald worden. Deze tussenkomsten hebben vaak het karakter van een betaling in der minne, d.w.z. buiten enige juridische procedure of zonder enige uitvoerbare titel. Daarnaast stellen we vast dat gerechtdeurwaarders zich meer en meer opstellen als incassobureaus maar zonder onderworpen te zijn aan alle wettelijke verplichtingen die op incassobureaus rusten.

6. Voor mensen met een bescheiden inkomen vormen kredietopeningen (b.v. onder de vorm van creditkaarten) een heel gemakkelijke toegang tot snel geld. Deze kredietopeningen - aangeprezen door allerlei agressieve verkoopstechnieken - worden echter vaak gebruikt om te voorzien in de meest noodzakelijke levensbehoeften, b.v. aankopen van eetwaren. Deze vorm van krediet is niet alleen zeer duur, de gebruikers

zitten ook vrij snel aan hun maximum en zijn dan niet meer in staat om hun schulden af te lossen. Dit type van schulden komt zeer vaak voor in dossiers van schuldoverlast.

7. Sinds oktober 2005 staat de DAVO (de dienst binnen de FOD Financiën die verantwoordelijk is voor alimentatievorderingen) in voor het toekennen van onderhoudsgelden aan onderhoudsgerechtigde kinderen. De OCMW's zijn dus ontlast van deze taak, maar moeten soms nog wel tussenkomen in sommige dossiers in het belang van de cliënten.

8. Meer en meer zelfstandigen wenden zich tot het OCMW. De schulden die ze hebben bij het Rijksinstituut voor Sociale Verzekering van Zelfstandigen (RSVZ), b.v. achterstallige bijdragen, lopen soms heel hoog op en hebben betrekking op een zeer lange periode, zodat het moeilijk wordt deze achterstallen te regulariseren. Het is dus nodig kort op de bal te spelen om te vermijden dat er een sneeuwbaaleffect ontstaat. Want anders zijn het opnieuw de OCMW's die opdraaien voor deze kosten.

De OCMW's dringen vooral aan op :

1. het aanpakken van de oorzaken die leiden tot overmatige schuldenlast en die ook aan de basis liggen van de armoede, nl. te lage inkomens wat leidt tot financiële barrières die de toegang tot enkele grondrechten belemmeren, zoals het recht op gezondheidszorg, het recht op behoorlijke huisvesting, enz en overconsumptie;
2. zorgen voor een betere controle op de toepassing en de naleving van de bestaande Belgische regelgeving en op Europees niveau bepleiten dat in het kader van de nakende harmonisering de bescherming van de consument er niet op achteruit gaat in vergelijking met de huidige Belgische wetgeving; Toelichting : de wetgeving m.b.t. het verstrekken van krediet is op zich vrij streng; het probleem ligt eerder bij de naleving van deze wetgeving. Bovendien is er een Europese richtlijn in de maak die een maximale harmonisering zal opleggen, wellicht op een lager niveau dan in de huidige Belgische wetgeving.
3. zorgen voor een betere preventie via informatiecampagnes;
4. het verzekeren van de gedeeltelijke onvatbaarheid voor beslag van de inkomsten bij niet-betaling van onderhoudsgeld in afwijking van art. 1412 Ger. Wetboek en de automatische delegatie van sommen bij vonnissen tot toekenning van onderhoudsgeld en het herzien van de onderhoudsgelden vergemakkelijken;
5. het beperken van het optreden van gerechtsdeurwaarders om veelvuldige tussenkomsten te vermijden bij mensen die manifest in de onmogelijkheid verkeren om te betalen en gerechtsdeurwaarders onderwerpen aan de toepassing van alle bepalingen van de wet van 29 mei 2002 op de minnelijke invordering van consumentenschulden, met uitzondering van de verplichte inschrijving bij de FOD Economie;

6. Veel strenger toezien op de kredietopeningen bij grote handelszaken;
7. de werking van de Dienst voor alimentatievorderingen verbeteren ten gunste van de brede bevolking;
8. In de schoot van de RSVZ de nodige procedures te voorzien opdat achterstallige betalers niet bij de OCMW's komen aankloppen om hun sociale zekerheidsbijdragen ten laste te nemen.

6. GARANDEREN VAN HET RECHT OP HUISVESTING

Gebrekkige huisvesting is ongetwijfeld een factor van uitsluiting en bestaansonzekerheid geworden. Alle overheden moeten samenwerken om de doelstellingen geformuleerd in artikel 23 van de Grondwet te bereiken.

De OCMW's vragen dat de nodige maatregelen genomen zouden worden om de toegang tot een degelijke huisvesting te verzekeren voor mensen met een zwakke inkomenspositie.

1-2-3. Op het einde van deze legislatuur heeft de federale regering enkele positieve maatregelen getroffen op het vlak van huisvesting : de verplichte en kosteloze registratie van de huurcontracten, bekendmaken van de huren, verplichte plaatsbeschrijving, verduidelijken van de rechten en plichten van verhuurder en huurder bij werken aan de woning, maatregelen die het toekennen van huurwaarborgen vergemakkelijken.

Deze maatregelen zijn een goede stap vooruit, maar zijn toch nog onvoldoende. Voor sommige huishoudens vertegenwoordigt de huisvestingskost meer dan 50 % van hun vaste kosten. Het is evident dat de sector van de sociale huisvesting alleen niet kan voldoen aan de behoefte aan betaalbare huisvesting en dat de private huursector ook zijn steentje moet bijdragen. Toch stellen we vast dat nog te vaak huiseigenaars van de wisseling van huurder gebruik maken om de huishuur buiten proportie op te slaan. Anderzijds wordt de huurprijs nog op een zeer arbitraire wijze bepaald, vaak zonder enig verband met de kwaliteit van de woning, zeker bij bescheiden woningen. De pilootprojecten met paritaire huurcommissies die in Antwerpen, Brussel en Charleroi lopen hebben als doel objectieve criteria te bepalen die het toelaten om de huurprijs van een woning vast te stellen. De besluiten van deze commissies moeten goed bestudeerd worden om er passende besluiten uit te trekken.

De woninghuurwet voorziet dat de aanpassingen die in april 2007 ingevoerd werden na verloop van één jaar geëvalueerd worden. In deze evaluatie moet vooral bekeken worden of het zinvol is een federaal huurwaarborgfonds op te richten. Op dit moment verschaffen de OCMW's heel wat huurwaarborgen en niet enkel aan het meest kansarme publiek. Eind 2006 vertegenwoordigden deze door de OCMW's verleende huurwaarborgen reeds een bedrag van 22 miljoen euro. Dat is een heel belangrijke uitgavenpost voor de lokale besturen.

4. In de verschillende sociale uitkeringsstelsels beantwoordt de indeling van de begunstigten in categorieën niet altijd aan de verschillende samenlevingsvormen, wat perverse neveneffecten genereert. Het ontmoedigen van samenwoning ondergraaft de familiale en spontane solidariteit en duwt mensen vaak in een richting die maatschappelijk niet gewenst is : zwartwerk, huisvesting op postbusadressen, fictieve alleenwoning, ...

5. Het opvolgen en begeleiden van daklozen vergt veel inspanningen van de OCMW's omdat deze mensen zich vaak in een complexe administratieve en sociale situatie bevinden. Het ontbreekt de OCMW's aan middelen om daklozen kwaliteitsvol op te volgen en hen daadwerkelijk in de samenleving te integreren.

6. Het is de taak van de OCMW's te bemiddelen als mensen uit hun woning gezet worden. Desgevallend kan het OCMW ook overgaan tot herhuisvesting in een gepaste woning. De OCMW's hebben daar vaak geen middelen voor. In sommige OCMW's richt men een cel huisvesting op die zich specifiek om de huisvestingsproblemen bekommert; deze initiatieven worden uitsluitend met eigen middelen gefinancierd, wat spijtig genoeg niet in elk OCMW mogelijk is.

7. In ons land – en dit in tegenstelling tot onze buurlanden – investeert men enkel in bakstenen. Om verschillende redenen kunnen we slechts hopen dat in een nabije toekomst het probleem van de toegang tot betaalbaar wonen voor de meest kansarmen zal opgelost worden. Daarom is een stelsel van huursubsidies te verdedigen, weliswaar aanvullend bij de toegang tot de sociale huisvesting. Zo'n stelsel is niet volmaakt, maar bij gebrek aan afdoende korte termijnoplossingen om de huisvestingscrisis op te lossen, hebben we geen andere keuze dan zo'n stelsel van huursubsidies op poten te zetten als een overgangsmaatregel in afwachting van meer structurele maatregelen.

Aan de federale overheid vragen de OCMW's :

1. bewaken dat de huishuur niet ongelimiteerd stijgt bij verandering van huurder. De basishuishuur en de latere verhogingen moeten gekoppeld zijn aan de aard en de kenmerken van de woning om zo tot een objectieve huurprijsbepaling te komen. De overheid moet deze kenmerken kunnen controleren ;
2. snel besluiten te trekken uit de experimenten met de paritaire huurcommissies die belast zijn met het bepalen van objectieve criteria om de huurprijzen vast te stellen, en tegelijkertijd de nieuwe bepalingen die in 2007 in de woninghuurwet werden ingevoerd te evalueren;
3. de oprichting van een huurwaarborgfonds;
4. voorkomen dat de sociale zekerheid fictieve alleenstaanden bevoordeligt en aldus fictieve huisvesting op postbusadressen in de hand werkt; dit houdt in dat men een beleid ontwikkelt dat samenwoning aanmoedigt en vertrekt van individuele rechten, zodat mensen die leven van vervangingsinkomens niet aangemoedigd worden om een hoger inkomen te verwerven door zich fictief als alleenstaande te gedragen ;
5. het ondersteunen van de OCMW's om daklozen in de samenleving te integreren;

6. aan de OCMW's de nodige middelen geven zodat ze in staat zijn bewoners die met gerechtelijke uitdrijving bedreigd worden op een gepaste manier te helpen, b.v. door herhuisvesting.
7. De OCMW's vragen dat de verschillende overheden zelf een systeem van huurtoelagen zouden ontwikkelen dat doorzichtig is en rekening houdt met de huurprijzen.

7. ONDERSTEUNEN EN BEGELEIDEN VAN MENSEN MET ENERGIESCHULDEN

Meer en meer mensen kampen met schulden en komen aankloppen bij de OCMW's. In heel wat gevallen maken energieschulden deel uit van het schuldenpakket.

De federale overheid nam een aantal maatregelen om mensen met energieschulden te helpen. Zo werd in 2002 op basis van de wet van 4 september 2002 het Sociaal Fonds voor Gas en Elektriciteit opgericht. Deze wet belast de OCMW's met de begeleiding van en de financiële steunverlening aan personen met betalingsmoeilijkheden, inzonderheid met hun rekeningen voor gas en elektriciteit. In ruil voor deze opdracht krijgen de 589 Belgische OCMW's structureel en jaarlijks een bedrag (+/- 44,7 miljoen euro) voor personeel en voor de financiering van curatieve en preventieve maatregelen. Deze ondersteuning is absoluut noodzakelijk maar ontoereikend. Zo dekt de personeelssubsidie voor meer dan de helft van de Belgische OCMW's slechts de kost van een halftijdse kracht.

In 2004 kwam er het Sociaal Stookoliefonds bij en worden OCMW's ingeschakeld om stookoliepremies toe te kennen aan mensen met een laag inkomen. De OCMW's moeten deze aanvragen behandelen als aanvragen maatschappelijke dienstverlening, maar door allerlei vaststaande criteria in de wet is de procedure vooral administratief en wordt de essentie van maatschappelijk werk miskend. OCMW's treden op als loket waar men de uitbetaling van zo'n premie kan bekomen. Deze opdracht heeft dus weinig te maken met een budgetbegeleiding of sociale begeleiding op langere termijn, terwijl dit laatste juist veel belangrijker is om de problemen van mensen structureel op te lossen. En de vergoeding van 10 euro per dossier geldt enkel voor de toegekende dossiers, niet voor de geweigerde. We vragen dan ook een bijsturing van het beleid zodat maatwerk mogelijk wordt.

Daarnaast werd ook het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost opgericht waardoor lokale entiteiten kredieten kunnen verstrekken voor verbeteringswerken aan woningen die tot een vermindering van de energiekosten leiden.

Als we de werking van de bestaande fondsen bekijken moeten we het volgende vaststellen :

- Het is moeilijk te verdedigen dat cliënten die zich verwarmen met stookolie op een andere manier behandeld worden dan cliënten die elektriciteit of gas als verwarmingsbron gebruiken.
- Het zou opportuun zijn om de middelen uit het stookoliefonds aan te wenden voor de begeleiding en het financieel ondersteunen van de cliënten die stookolie als verwarmingsbron gebruiken. Net als alle andere vormen van hulpverlening zou deze hulp toegekend worden op basis van een sociaal onderzoek .

- Door de fondsen te fusioneren en door de OCMW-tussenkomst niet meer te verbinden aan concrete criteria zoals een bepaald prijsniveau per liter en aan een laag inkomensplafond, zouden meer gezinnen met reële financiële en sociale moeilijkheden kunnen bereikt worden.
- Een deel van de middelen van de fondsen kan gebruikt worden om het bijkomend personeel te financieren dat door de OCMW's moet ingezet worden om de cliënten beter te begeleiden.
- Een fusie van de fondsen moet een eenvormige procedure mogelijk maken, hetgeen leidt tot een ernstige administratieve en boekhoudkundige vereenvoudiging.
- Een fusie van de fondsen moet toelaten dat OCMW's gedurende het ganse jaar kunnen optreden zodat vooruitziende mensen die hun stookolie aankopen op een moment dat de prijzen laag staan, niet gestraft worden.
- Een hele groep potentiële gerechtigden wordt thans afgeschrikt door de zware administratieve procedures : veel papierwerk voor al bij al zeer bescheiden bedragen.

Wij vragen daarom :

1. het ontwikkelen van een sociaal en met de drie gewesten afgestemd energiebeleid ;
2. de oprichting van één energiefonds ter vervanging van de drie huidige fondsen, dat OCMW's in staat moet stellen meer middelen aan de begeleiding van mensen met energieschulden te besteden;
3. de huidige fiscale aftrek voor energiebesparende investeringen op een analoge wijze toekennen aan mensen die van dit fiscaal voordeel niet kunnen genieten omdat ze nauwelijks belasting betalen, b.v. via een rechtstreekse korting.

8. DE OCMW'S VERDIENEN DE NODIGE ONDERSTEUNING ALS ONMISBARE PARTNER IN DE STRIJD TEGEN DE ARMOEDE

De uitdagingen die hierboven geschetst zijn, zijn enorm. Iedereen zal zijn steentje moeten bijdragen. De OCMW's zijn en blijven de lokale actoren op de eerste lijn in het kader van de strijd tegen de armoede en de sociale uitsluiting.

Om deze essentiële en centrale rol in de dienstverlening aan de burgers te kunnen vervullen hebben de OCMW's de steun van de federale overheid nodig om hun acties verder te kunnen zetten.

1-2-3. In het kader van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie werd een vergoeding per dossier ingevoerd (momenteel 320 € per dossier per jaar), om aldus de personeelskosten enigszins te compenseren. Dit is een vooruitgang. Helaas is dit niet voldoende. Zo geldt deze vergoeding enkel voor de RMI-dossiers, terwijl er zoveel meer aan begeleiding gebeurt.

Vandaag betaalt de federale overheid de kosten verbonden aan het toekennen van het leefloon aan de OCMW's in principe slechts terug aan 50 %. Enkel de OCMW's met heel veel leefloongerechtigden krijgen een verhoogde terugbetaling tot 60 of 65 %. Nog los van de reële financiële problemen die hierdoor voor de OCMW's gecreëerd worden (oorzaak nummer 1 van het deficit van de lokale financiën), is deze beperkte terugbetaling zeer onbillijk en ondergraaft ze de solidariteit. Vandaag betalen de armsten voor de armsten. De gemeenten met een welvarende bevolking hebben immers minder sociale dossiers en dus minder sociale uitgaven.

Anderzijds heeft elke stijging van het leefloon die door de federale overheid doorgevoerd wordt ook gevolgen op de financiën van de lokale besturen, die deze verhoging voor een deel mee betalen.

In januari 2006 werd art. 11, §1 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van OCMW-steun gewijzigd, waardoor de federale overheid niet langer het remgeld in de medische kosten terugbetaalt dat de OCMW's ten laste nemen ten voordele van mensen die een inkomen hebben dat minstens gelijk is aan het leefloon. Deze maatregel heeft ervoor gezorgd dat de OCMW's deze kost volledig zelf ten laste moeten nemen als ze deze groep van mensen met een laag inkomen toegang tot de gezondheidszorg willen verlenen.

Naast de problematiek van de tenlasteneming door de federale overheid van de uitgekeerde leeflonen is er ook nog het probleem van de vertraging in de terugbetaling door de federale overheid. Zeer vaak moeten de OCMW's maanden op hun geld wacht. In de loop van het eerste trimester van het jaar 2007 bereikten de vertragingen in de terugbetalingen door de federale staat een ongekend hoogtepunt. De OCMW's werden geconfronteerd met allerlei technische en budgettaire problemen bij de

federale overheid, waar ze uiteindelijk weinig mee te maken hebben. Deze vertragingen zorgen voor problemen op het terrein.

4. De OCMW's draaien vaak op voor steunverlening aan mensen die thuishoren in de andere stelsels van sociale bescherming. Enkele voorbeelden : 1) de definitie van gezinslast is anders in de werkloosheidsreglementering (KB 25 november 1991) dan in de wet betreffende het recht op maatschappelijke integratie zodat begunstigen zich tot het OCMW richten omdat deze reglementering voordeliger is. 2) De RVA sluit om diverse redenen personen tijdelijk of definitief uit van het recht op werkloosheidsuitkeringen. Deze mensen komen dan bij het OCMW langs om een leefloon te vragen. 3) De wachtuitkeringen in de werkloosheidsreglementering voor alleenstaanden tussen 18 en 21 jaar en meer nog die voor samenwonenden van meer dan 18 jaar zijn lager dan het leefloon. Deze mensen kloppen dan aan bij het OCMW om een aanvullend leefloon te bekomen hoewel ze principieel in de sociale zekerheid thuishoren. 4) Personen die genieten van een alternatieve straf (halve vrijheid, elektronisch toezicht) genieten van vergoedingen die weliswaar verhoogd werden maar toch nog steeds lager liggen dan het leefloon. Deze voorbeelden tonen aan dat er verschillende transferten zijn naar het lokale bestuursniveau die allemaal neerkomen op bijkomende lasten voor de OCMW's.

5-6. Het is heel belangrijk om de OCMW's op permanente basis te betrekken bij het sociaal beleid van de diverse overheden. De federale minister bevoegd voor maatschappelijke integratie moet zich engageren om systematisch overleg te plegen met de OCMW's bij het uitwerken van elke nieuwe reglementering. Het is even belangrijk dat de OCMW's vertegenwoordigd zijn in de verschillende organen waar het sociaal beleid tot stand komt. Hierbij moet rekening gehouden worden met de drie gewesten. Vaak worden slechts twee vertegenwoordigers toegelaten, een effectieve en een plaatsvervanger, waardoor de drie gewesten niet vertegenwoordigd kunnen worden. Men moet rekening houden met de specificiteit van elk gewest.

7. OCMW's moeten een kwaliteitsvolle begeleiding kunnen aanbieden aan de mensen die zich tot hen richten. Om aan elke burger in elk OCMW een kwaliteitsvol onthaal, een effectieve en kwaliteitsvolle afhandeling van hun hulpvraag, een actieve opstelling en een aangepaste hulpverlening die rekening houdt met de overtuiging van de hulpvrager te garanderen, is het nodig om kwaliteitsnormen voor het maatschappelijk werk te bepalen. De Minister van maatschappelijke integratie heeft in het jaar 2006 twee universiteiten de opdracht gegeven hierover een studie te maken. Dit project moet verder gezet worden, in overleg met de OCMW's.

Er zijn nog andere maatregelen nodig om de omstandigheden te verbeteren binnen dewelke de OCMW's moeten werken :

8. Op dit moment is het heel moeilijk om gegevens te verzamelen over de werking van de OCMW's. Niet alleen verzamelen de OCMW's zelf niet op een eenvormige wijze de nodige cijfergegevens m.b.t. hun werking, daarenboven hebben bepaalde begrippen

niet altijd een preciese definitie zodat ze zeer verschillend geïnterpreteerd worden van OCMW tot OCMW.

9. OCMW's zijn voor hun werk heel afhankelijk van hun informatica-instrumentarium en van de informaticaleveranciers. Niet alleen moeten ze kosten maken voor investeringen en het onderhoud van hun informatica, bovendien moeten ze voldoen aan de vereisten van andere entiteiten, wat verklaart waarom er een zekere weerstand is tegen dat soort van zware investeringen. Anderzijds zijn de verschillende informatica-programma's niet altijd goed aangepast aan de noden van de OCMW's. Parallel met het verbeteren van de informatisering is een verlichting van het administratief werk onontbeerlijk zodat alle aandacht naar het maatschappelijk werk kan gaan.

10. Het publiek van de OCMW's is zeer verscheiden. Een deel van dat publiek is onze taal niet machtig, zodat het nodig is een beroep te kunnen doen op tolken en vertalers.

11. Nogal vaak vergeet de wetgever dat wetgeving ook goed moet uitgevoerd worden en dat hiervoor de inbreng van de mensen op het terrein belangrijk is. Personeel moet opgeleid worden, informatica-programma's aangepast, procedures en documenten ingevoerd, het publiek moet geïnformeerd worden, enz. Dit vergt tijd.

12. De opdrachten zijn talrijk en gediversifieerd, de wetgeving evolueert onophoudelijk, nieuwe uitdagingen komen op ons af. De afdelingen OCMW van de drie verenigingen van steden en gemeenten vormen een onmisbare ondersteuning voor de OCMW's bij het uitvoeren van hun opdrachten. Ze zijn bovendien een onmisbaar aanspreekpunt voor de federale overheid.

13. De OCMW's ontwikkelen talloze projecten waarvan de financiering ontoereikend is. Om de kwaliteit van deze projecten te verhogen en de uitwisseling van goede praktijken mogelijk te maken, is het nodig een fonds op te richten dat vernieuwende projecten financiert, b.v. over het onthaal van burgers, het evalueren van projecten, het aangaan van partnerschappen, preventief werken, het werken in netwerken, ...

14. Elk jaar moet elk OCMW tegen bepaalde vervaldata afrekeningen opsturen, verrechtvaardigingen van bepaalde projecten, jaarverslagen, enz. Al deze vervaldata en termijnen zijn verschillend, ook de gehanteerde procedures en rapportageverplichtingen verschillen van de ene subsidiërende overheid tot de andere. Dit leidt tot heel wat administratief werk, waardoor er minder tijd overblijft voor begeleiding van mensen. Bovendien is het vaak moeilijk om aan de juiste gegevens te geraken die nodig zijn voor beslissingen in dossiers : zo werkt de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid (KSZ) met andere gegevens dan het rijksregister, het bevolkingsregister of het wachtregister. Dat is niet alleen te nadele van het OCMW, maar vaak ook van de cliënten.

15. Bij de programmawet van 27 december 2006 werd het BTW-wetboek aangepast, met onverwachtse gevolgen voor de lokale besturen. Een aantal infrastructuurwerken

die door de openbare besturen uitgevoerd worden met eigen personeel en die betrekking hebben op sommige vormen van dienstverlening aan de bevolking (kinderopvang, sport, gezondheidszorg, onderwijs, cafetaria in rusthuizen, wasserijen, opvang van ouderen) worden voortaan onderworpen aan de BTW. Het gaat hier over basisdienstverlening aan de burgers, waarbij lokale besturen een belangrijke rol te spelen hebben. Dit zal leiden tot nutteloze extra kosten die finaal aan de burger zullen aangerekend worden waardoor de kostprijs van deze dienstverlening zal stijgen, ofwel tot een afbouw van deze dienstverlening.

Daarom vragen de OCMW's aan de federale overheid:

1. een verhoging van de federale tussenkomst in de kosten van het leefloon tot 90 % voor alle OCMW's; de extra inkomsten die de OCMW's aldus ontvangen kunnen ze inzetten ter ondersteuning en begeleiding van hun cliënten;
2. elke verhoging van het leefloon volledig te financieren en de tenlasteneming van het remgeld door de overheid in het kader van artikel 11, § 1, van de wet van 2 april 1965 herstellen;
3. om een einde te maken aan de achterstallige terugbetalingen, in de wet een permanent voorschottensysteem inschrijven met maandelijksse forfaits, vastleggen van betalingstermijnen voor de POD Maatschappelijke Integratie en toekennen van verwijlinteressen aan de OCMW's bij laattijdige betaling;
4. het in kaart brengen van alle kostentransfers van de federale overheid naar de lokale besturen en ze ook effectief stopzetten;
5. de OCMW's systematisch betrekken bij het uitwerken van het federaal sociaal beleid door het engagement van de minister van maatschappelijke integratie om voorafgaandelijk met de afdelingen OCMW van de drie verenigingen van steden en gemeenten overleg te plegen over elke nieuwe reglementering en over aanpassingen van de bestaande reglementering;
6. de vertegenwoordiging van de OCMW's van de drie gewesten verzekeren in alle organen waar het sociaal beleid tot stand komt, zodat systematisch rekening gehouden wordt met de problematiek van de mensen die door de OCMW's geholpen worden.
7. het versterken van de capaciteiten van elk OCMW om kwalitatief hoogstaand maatschappelijk werk te leveren. Dit kan door het bepalen van kwaliteitsnormen, door een betere vergoeding door de federale overheid van de personeelskosten van de OCMW's (maatschappelijk werkers, omkadering en administratieve krachten) en door het vergoeden van kwalitatieve ondersteuning (intervisie, supervisie) en van opleidingen van maatschappelijk werkers ;

8. eenvormige normen uitwerken op het vlak van gegevensverzameling, zodat cijfers van alle OCMW's met elkaar kunnen vergeleken worden, en streven naar een samenwerking op dat vlak met alle bevoegde instanties, zodat het beleid beter onderbouwd kan worden ;
9. financiële aanmoedigen om te investeren in informatica om aldus de afhankelijkheid van informatica-leveranciers te verminderen;
10. het financieren van het beroep op sociale vertaal –en tolkendiensten;
11. bij elke nieuwe beleidsmaatregel met gevolgen voor de OCMW's moet er een voldoende termijn voorzien worden tussen het uitvaardigen van de maatregel en de concrete uitvoering ervan op het terrein, zodat de OCMW's in staat gesteld worden zich voor te bereiden en de nodige aanpassingen door te voeren, b.v. het aanpassen van de informatica en van administratieve documenten, het voorzien van opleiding voor het personeel, het informeren van de cliënten, enz.
12. een stevige financiële ondersteuning van de 3 afdelingen OCMW's van de Verenigingen van Steden en Gemeenten die als steunpunten voor de OCMW's in Vlaanderen, Wallonië en Brussel ertoe kunnen bijdragen dat de OCMW's hun opdrachten beter vervullen;
13. experimenten van OCMW's aanmoedigen rond vernieuwende projecten;
14. in het kader van de administratieve vereenvoudiging en van een beter bestuur, alle reglementeringen die subsidies bevatten eenvormig maken, met name door periodes waarvoor de subsidies toegekend worden op dezelfde datum te laten beginnen en te laten eindigen en door gelijke termijnen en identieke rapportering-verplichtingen te voorzien. Bovendien moeten sommige vervaltermijnen ten gronde herbekeken worden zoals de termijn van 45 dagen uit de wet van 2 april 1965 en moeten de verschillende persoonsregisters (KSZ, rijksregister, bevolkingsregister en wachtregister) op elkaar afgestemd worden;
15. opheffen van de recente wettelijke bepalingen die de openbare besturen voor sommige activiteiten onderwerpen aan de BTW.

